

ПОЯСНЮВАЛЬНА ЗАПИСКА
за підсумками одночасної інвентаризації об'єктів ПЛНБ
(плюсових дерев, плюсових насаджень, постійних лісонасінних ділянок,
лісонасінних плантацій, лісових генетичних резерватів,)
по Вінницькому ОУЛМГ, яку проведено у 2021 році.

З метою покращення ефективності лісового насадництва і відповідного використання об'єктів постійної лісонасінневої бази та на виконання наказу Держлісагентства від 21.01.2021р. №17 «Щодо плану роботи державної організації «Український лісовий селекційний центр» на 2021 рік» проведено одночасну інвентаризацію плюсових дерев, плюсових насаджень, постійних лісонасінних ділянок, лісонасінних плантацій, лісових генетичних резерватів у лісовому фонді державних підприємств Вінницького ОУЛМГ. У результаті роботи проведено аналіз площ та кількості об'єктів ПЛНБ і заготівлі з них насіння, оцінку відповідності нормативним документам та планування за потребою атестації і створення нових об'єктів постійної лісонасінневої бази.

РОЗДІЛ 1. ПОСТІЙНІ ЛІСОНАСІННІ ДІЛЯНКИ

1.1 Аналіз площ та кількості ПЛНД і заготівлі з них насіння

Аналіз площ та кількості ПЛНД що вступили в період плодоношення з розподілом за видами та віком наведено в табл. 1.1.

Таблиця 1.1

Підсумкова таблиця інвентаризації ПЛНД у 2021 році та аналізу заготівлі лісового насіння з них за період з 2017 по 2021 роки по Вінницькому ОУЛМГ

Порода	Площа, га	Кількість, шт	Середній вік, роки	% заготівлі насіння за масою від загального збору	% потреби догляду за кількістю від загальної кількості	% доцільності збереження за кількістю від загальної кількості
1	2	3	4	5	6	7
Сосна звичайна	4,0	1	63	0	0	100
Сосна Палласа	16,0	2	39	0	0	100
Дуб звичайний	1115,5	87	132	80	21	100
Липа широколиста	0,4	1	49	13	0	100
Дуб червоний	32,2	12	70	18	15	94
Дуб скельний	32,0	2	46	0	0	100
Модрина європейська	2,0	1	52	0	0	100

Псевдотсуґа Мензіса	1,5	1	87	0	0	100
Сосна веймутова	1,0	1	112	0	0	0
Горіх чорний	18,2	5	42	28	8	100
Дуб каштанолистий	0,3	1	37	0	0	100
Каштан їстівний	2,1	2	35	24	0	100
Разом	1225,2	116				

Аналіз отриманих матеріалів із обстеження ПЛНД з метою встановлення їх придатності та ефективного використання показав, що серед головних лісоутворюючих видів найбільшою площею ПЛНД представлені листяні види – дуб звичайний, дуб північний, горіх чорний і дуб скельний. Слід зазначити, що є ПЛНД, які займають незначну площу (до 5,0 га). Найбільше ПЛНД з малою площею є по сосні звичайні, липі широколисті, псевдотсузі Мензіса, сосні веймутові. Слід відзначити, що найменша площа для малопоширених видів та інтродуцентів повинна становити не менше 2,0 га. Тому, доцільно розглянути питання по вилученню з ПЛНБ постійні лісонасінні ділянки які мають площу менше 2,0 га, так як заготівля насіння на них в основному не проводиться.

Дані наведені у табл. 1.1., показують, що по деяких породах, які займають незначний відсоток від загальної кількості ПЛНД, і особливо по хвойних видах, відзначається негативна перспектива виробничого збору насінневого матеріалу та низька ступінь задоволення насінням з ПЛНД виробничих потреб державних підприємств Вінницького ОУЛМГ. Найбільш ефективно використовуються ділянки дуба звичайного (80%) та горіха чорного (28%), що залежить від періодичності насінневих років. Потребують господарських доглядів 20% ПЛНД від загальної площі.

Так, по ДП «Вінницьке ЛГ» потребують доглядів ПЛНД дуба звичайного на площі 57,2 га; по ДП «Тульчинське ЛМГ» потребують доглядів ПЛНД дуба звичайного на площі 63,9 га

1.2. Аналіз ПЛНД, які рекомендовано для виключення з ПЛНБ.

1.2.1. Аналіз ПЛНД дуба червоного, деревостани яких пошкоджені біотичними та абіотичними чинниками чи за іншими параметрами, не відповідають окремим вимогам ТУ «Ділянки постійні лісонасінні основних лісотвірних порід», Харків, 2017.

1) ДП «Жмеринське ЛГ», Комарівське л-во, кв. 28, вид. 24, площа 2,0 га, вік 102 років, закладена у 1962 році. На ділянці присутня коренева гниль частка якої становить у дерев дуба червоного – 66%; відстань між наявними насінними деревами збільшилась до 20 м. Селекційна структура і санітарний стан за даними ПП наведено у табл. 1.2.

Деревостан втратив біотичну стійкість і опірність до дії природних чинників та потребує відповідних господарських заходів, а за наслідками їх проведення рекомендується розгляд питання на постійно діючій атестаційній комісії щодо зняття її з обліку, як об'єкт ПЛНБ з рівноцінною заміною.

Таблиця 1.2

Селекційна структура і санітарний стан дерев на пробній площі

Селекційна структура деревостану дуба червоного							Всього, %
Категорії	Плюсові (кращі)		Нормальні	Мінусові			
%	0		34	66		100	
Санітарний стан дерев дуба червоного							
Категорії	I	II	III	IV	V	VI	
%	0	0	24	66	10	0	100

*Розмір ПП – 1,0 га

1.2.2 Аналіз ПЛНД **Сосни Веймутової**, деревостан якої пошкоджений біотичними та абіотичними чинниками не відповідають окремим вимогам ТУ «Ділянки постійні лісонасінні основних лісотвірних порід», Харків, 2017.

1) ДП «Вінницьке ЛГ», Іванівське л-во, паспорт № 4, кв. 30, вид. 16, площа 1,0 га, вік 113 років, атестована в 1965 році. На ділянці всі дерева сосни Веймутової є сухостійними. Ділянка не відповідає вимогам ТУ за станом та потребує зняття з обліку, як об'єкт ПЛНБ.

Селекційна структура і санітарний стан за даними ПП у табл. 1.2.2.

Таблиця 1.2.2

Селекційна структура і санітарний стан дерев на пробній площі

Селекційна структура дерев сосни веймутової							Всього, %
Категорії	Плюсові (кращі)		Нормальні	Мінусові			
%	0		0	100		100	
Санітарний стан дерев сосни Веймутової							
Категорії	I	II	III	IV	V	VI	
%	0	7	7		0	100	100

1.2.3 Загальні підсумки щодо ПЛНД

Отже, 2% за кількістю (2 шт.) ПЛНД підлягають розгляду питання щодо виключення з ПЛНБ, що за площею становить 0,2% (3,0 га). Слід звернути увагу на зменшення асортименту порід, внаслідок виключення з ПЛНБ постійної лісонасінної ділянки сосни Веймутової.

ПЛНД дуба червоного, запропонована на виключення, має ознаки (за даними ПП) мінусового насадження, тому їх використання як об'єктів ПЛНБ для потреб насінництва є недоречним. Кількість ПЛНД, які потребують селекційного догляду та інших господарських заходів: дуб звичайний - 21%; горіх чорний – 8%; дуб червоний - 15%.

РОЗДІЛ 2. ПЛЮСОВІ НАСАДЖЕННЯ

2.1 Аналіз площ та кількості ПН і заготівлі з них насіння

Аналіз площ та кількості плюсових насаджень що вступили в період плодоношення з розподілом за видами та віком наведено у табл. 2.1.

Таблиця 2.1

Підсумкова таблиця інвентаризації плюсових насаджень у 2021 році та аналізу заготівлі лісового насіння з них за період з 2017 по 2021 роки по Вінницькому ОУЛМГ

Порода	Площа, га	Кількість, шт.	Середній вік, роки	% заготівлі насіння за масою від загально-го збору	% потреби догляду за кількістю від загальної кількості	% доцільності збереження за кількістю від загальної кількості
Дуб звичайний	530,3	23	77	0	0	100
Разом	530,3	23	77	0	0	100

Аналіз даних, які наведені у табл. 2.1. показує, що в плюсових насадженнях за останні роки насіння не заговлялося. Оскільки всі плюсові насадження по державних підприємствах Вінницького ОУЛМГ представлені дубом звичайним, то заготівля насіння залежить від періодичності насінневих років.

2.2 Аналіз плюсових насаджень, які рекомендовано для виключення з ПЛНБ

Плюсових, насаджень, які б за результатами одночасної інвентаризації по Вінницькому ОУЛМГ рекомендувалися комісіями з інвентаризації для виключення з обліку, не виявлено і матеріалів не надано.

Однак, за даними попередніх обстежень, є необхідність у проведенні господарських доглядів, а саме:

ДП «Крижопільське ЛГ» по дубу звичайному на площі 22,0 га.

2.3 Загальні підсумки щодо плюсових насаджень

Є необхідність у проведенні комплексу заходів щодо поліпшення стану плюсових насаджень, а також стимулювання плодоношення. Площа ПН, які потребують селекційного догляду та інших господарських заходів - дуб звичайний становить 22,0 га.

РОЗДІЛ 3. ЛІСОНАСІННІ ПЛАНТАЦІЇ

3.1 Аналіз площ та кількості ЛНП і заготівлі насіння з них

Аналіз площ та кількості лісонасінневих плантацій що вступили в період плодоношення з розподілом за деревними видами та віком наведено у табл. 3.1.

Таблиця 3.1

Підсумкова таблиця інвентаризації лісонасінних плантацій у 2021 році та аналізу заготівлі лісового насіння з них за період з 2017 по 2021 роки по Вінницькому ОУЛМГ

Порода	Площа, га	Кількість, шт.	Середній вік, роки	% заготівлі насіння за масою від агального збору	% потреби догляду за кількістю від загальної кількості	% доцільності збереження за кількістю від загальної кількості
Сосна звичайна	1,5	1	22	0	0	100
Дуб звичайний	57,6	17	47	0,5	0	100
Модрина європейська	4,0	3	54	0	0	100
Разом	63.1	21				

Аналіз даних, які наведені у табл. 3.1 показує негативні тенденції зниження виробничого збору з них насінневого матеріалу та низьку ступінь задоволення насінням з ЛНП виробничих потреб держпідприємств Вінницького ОУЛМГ. Найбільш ефективно використовуються плантації дуба звичайного (0,5% від загальної кількості заготовленого насіння дуба звичайного).

3.2 Аналіз лісонасінних плантацій, які рекомендовано для виключення з ПЛНБ.

Лісонасінних плантацій, які б за наслідками одночасної інвентаризації по Вінницькому ОУЛМГ рекомендувалися комісіями з інвентаризації для виключення з обліку, як такі, що пошкоджені біотичними та абіотичними чинниками не відповідають положенням «Настанов з лісового насінництва», Харків, 2017, інвентаризацією не виявлено і матеріалів не надано.

3.3. Аналіз стану не атестованих лісонасінних плантацій.

У результаті обробки даних отриманих при закладанні пробних площ було визначено, що більшість плантацій мають нормальний санітарний стан та добру приживлюваність. Зважаючи на вікові характеристики ЛНП цілком придатні для задоволення потреб підприємств у лісовому насінні в довгостроковій перспективі. Також, слід врахувати, що більшість лісонасінних плантацій дуба звичайного є клонові, які характеризуються низьким рівнем плодоношення. Необхідно врахувати що за даними багатьох спостережень, погане плодоношення клонових плантацій дуба звичайного спостерігається і по інших областях України.

- 1) ДП «Вінницький лісгосп» Вороновицьке лісництво – кв. 47 вид. 11 пл. 5,1 га. родинна плантація дуба звичайного - потребує виготовлення технічної документації та проведення атестації за участю постійнодіючої атестаційної комісії для подальшого використання як об'єкт ПЛНБ та об'єкт науково-дослідного значення.
- 2) ДП «Бершадський лісгосп» - Бершадське лісництво кв. 23 вид. 13 – 5,0 га. родинна плантація дуба звичайного - потребує виготовлення технічної документації та проведення атестації за участю постійнодіючої атестаційної комісії для подальшого використання як об'єкт ПЛНБ та об'єкт науково-дослідного значення.
- 3) ДП «Жмеринський лісгосп» - Копайгородське лісництво кв.1 вид. 14 пл. 5,0 га. родинна плантація псевдотсуґи Мензіса потребує виготовлення технічної документації та проведення атестації за участю постійнодіючої атестаційної комісії для подальшого використання як об'єкт ПЛНБ та об'єкт науково-дослідного значення.

3.4 Загальні підсумки щодо лісонасінних плантацій

Лісонасінних плантацій які за результатами одночасної інвентаризації рекомендувалися інвентаризаційними комісіями для зняття з обліку не виявлено і матеріалів не надано.

Неабияке зацікавлення та подальшу перспективу роботи викликають неатестовані об'єкти, які створювалися як лісонасінні плантації у минулих роках.

ЛНП дуба звичайного 1 шт., 5,1 га., та атестовані, як ЛНП - дуба звичайного - 1 шт., 5,0 га. та псевдостуга Мензіса 1 шт. 5,0 га, родинні плантації.

Важливою проблемою плантаційного господарювання є захист лісонасінних плантацій (особливо клонових) від різних негативних факторів. В основному, це система лісозахисних заходів. У період, коли дерева на плантації починають плодоносити, виникає потреба у захисті урожаю. Боротьба з шкідниками плодів та насіння (плодожерка, жолудевий довгоносик, ялинова вогнівка та ін.) є досить складна, тому що їм властивий скритий тип існування. Доцільно розглянути питання, щодо уточнення переліку хім. препаратів дозволених для використання у лісовому господарстві, оскільки останніми роками діє заборона на використання лісогосподарськими підприємствами хім. засобів для знищення ентомошкідників.

Отже, важливе значення для подальшого ефективного використання лісонасінних плантацій має застосування засобів захисту урожаю та відповідного обладнання для заготівлі і переробки шишок.

РОЗДІЛ 4. ПЛЮСОВІ ДЕРЕВА

4.1 Аналіз кількості та якості плюсових дерев

Аналіз кількості плюсових дерев, придатних для заготівлі насіння та живців, окремо за породами і віком показує значне їх старіння та втрату репродуктивної здатності. Дані наведені у табл. 4.1.

4.2. Аналіз **плюсових дерев**, які пошкоджені біотичними та абіотичними чинниками чи за іншими параметрами не відповідають положенням «Настанов з лісового насінництва», Харків, 2017.

Таблиця 4.1

Підсумкова таблиця інвентаризації плюсових дерев та аналізу заготівлі лісового насіння в період з 2017 по 2021 роки по Вінницькому ОУЛМГ

Порода	Кіль-кість, шт	Середній вік, роки	Кількість розмножена в потомстві, шт.	% потреби догляду за кількістю від загальної кількості	% доцільності збереження за кількістю від загальної кількості
Ялина європейська	2	122	-	0	100
Модрина європейська	5	88	-	0	100
Дуб звичайний	126	131	40	0	97
Разом	133				

1) ДП «Іллінецьке ЛГ», Іллінецьке лісництво, два дерева ялини європейської за №6/1 та №7/2 кв. 63, вид. 5. Деревя пошкоджені стовбуровою гниллю, відпрацьовані короїдами, старий сухостій. Обидва плюсових дерева рекомендується рішенням атестаційної комісії включити до наказу ОУЛМГ на виключення з Державного реєстру плюсових дерев. На заміну було підібрано відповідно два інші дерева ялини європейські атестаційною комісією атестовано та внесено до державного реєстру за №8/1 та №9/2, кв. 64, вид. 4, Іллінецького лісництва.

2) ДП «Вінницький лісгосп», Прибузьке лісництво, одне плюсове дерево дуба звичайного за №149/16, кв. 18, вид. 14. Свіжий сухостій (категорія санітарного стану - 5). Дерево рекомендується рішенням атестаційної комісії включити до наказу ОУЛМГ на виключення з Державного реєстру плюсових дерев. На заміну підібране інше плюсове дерево з відповідними параметрами у кв. 18, вид. 14, Прибузького лісництва.

3) ДП «Крижопільський лісгосп», Заболотнянське лісництво, три плюсових дерева дуба звичайного за №41/9, №77/18 кв. 39 вид. 4; №84/26 кв. 41 вид. 1. Всі дерева пошкоджені, старий сухостій, є сліди заселення короїда, плодоношення відсутнє. Деревя рекомендується рішенням атестаційної комісії включити до наказу ОУЛМГ на виключення з Державного реєстру плюсових дерев з рівноцінною заміною.

4.3. Загальні підсумки щодо плюсових дерев.

Для успішної селекційної роботи є доцільність у відборі додаткової кількості дерев дуба звичайного та модрина європейської для подальшої можливості закладки родинних лісонасінних плантацій. Також потребує омолодження (додаткового відбору) база плюсових дерев дуба звичайного на заміну пошкоджених і всохлих (4 шт.).

Доцільно підготувати наукове обґрунтування щодо можливості розширення асортименту відбору плюсових дерев з екопластичних видів, а також відзначити необхідність унормування питання відбору насінних дерев для створення популяційних плантацій. Окремі плюсові дерева потребують повторного натурного оформлення. Для того, щоб в цю міру використовувати плюсові дерева, необхідно проводити тривале спостереження за кандидатами у плюсові дерева та відбирати їх у рік масового плодоношення. Велику увагу необхідно приділяти кандидатам у плюсові дерева фенологічним формам, а також фенологічним спостереженням, особливо фазам цвітіння та плодоношення. Багато дерев при відборі у кандидати плюсових виявляються високопродуктив-

ними і якісними, але не дають добрих урожаїв. Тому важливо атестувати плюсові дерева, тільки після тривалого спостереження за кандидатами.

РОЗДІЛ 5. ЛІСОВІ ГЕНЕТИЧНІ РЕЗЕРВАТИ

5.1 Аналіз кількості та якості лісових генетичних резерватів (ЛГР).

Аналіз використання ЛГР щодо збереження та відбору цінного генофонду, заготівлі насінної сировини та живців показує незначне їх використання. У врожайні роки, у генетичних резерватах заготовляється насіння. Дані наведені у табл. 5.1.

Таблиця 5.1

Підсумкова таблиця інвентаризації лісових генетичних резерватів по Вінницькому ОУЛМГ

Цільова порода	Кількість у реєстрі, га, шт.	Площа і кількість за наслідками інвентаризації, га, шт.	Наявність наукового обґрунтування, га, шт.	Належність до ПЗФ, га, шт.	Наявність у межах резерватів інших об'єктів ПЛНБ, га, шт.		
					плюсові насадження	плюсові дерева	плід
Дуб звичайний	1286 га / 46 шт.	1286 га / 46 шт.	519,7 га / 23 шт.	369 га / 12 шт.	54 га / 3 шт.	5	127,3 га / 5 шт.

5.2. Загальна характеристика лісових генетичних резерватів дуба звичайного.

Розбіжності в площах за даними інвентаризації з паспортами, не виявлено. Під час проведення інвентаризації, на окремих ділянках рекомендовано проведення лісгосподарських заходів у вигляді догляду за об'єктом ПЛНБ (вирубання підліску, другорядних порід, сухостійних, фаутичних дерев та ін.).

Під час проведення за попередні роки в генетичних резерватів господарських заходів, місцями повнота знизилась до 0,6-0,5. У резерватах періодично заготовляється насіння дуба звичайного, так за 2020 р. та за 2021 р. з генетичних резерватів заготовлено близько 8000 кг жолудів дуба звичайного, що становить 6% від загальної заготівлі жолудів дуба по області.

5.3 Загальні підсумки щодо лісових генетичних резерватів.

Лісових генетичних резерватів, які за наслідками одночасної інвентаризації рекомендувались інвентаризаційними комісіями для зняття з реєстру, не надано. Кількість ЛГР, які потребують селекційного догляду та інших господарських заходів дуба звичайного - 28%.

Важливе значення має питання співвідношення функціональної сумісності нормативної бази щодо ЛГР та виділення на них об'єктів ПЗФ різного рівня. Це питання потребує вирішення для призначення господарських заходів, адже об'єктів подвійного функціонування (ЛГР і ПЗФ) у лісфонді підприємств, які координуються Вінницьким ОУЛМГ значиться на площі 369,0 га.

Наукове обґрунтування щодо ведення господарства у ЛГР з відповідним зонуванням території наявне в ЛГР на площі 519,7 га, що становить 40% від кількості. Для більш досконалого використання потенціалу ЛГР з питань лісового насінництва, збереження цінного генофонду і генетичного різноманіття доцільно ефективно використовувати Положення про ЛГР і у випадку напрацювання відповідної нормативної бази, в наукових обґрунтуваннях можливе чіткіше визначення параметрів відповідності та подальшого науково-дослідного використання.

РОЗДІЛ 6. ЗАГОТІВЛЯ НАСІННЯ З ОБ'ЄКТІВ ПЛНБ

6.1 Дані щодо насіння основних лісотвірних видів з об'єктів ПЛНБ і перевіреного ВП «Вінницька ЛНЛ» у 2021 році для аналізу ефективності використання ПЛНБ наведено в табл. 6.1.

Таблиця 6.1

Назва виду	Потенціал річного збору насіння, за площею з об'єктів у кг з гектара в середньому між насінними роками по ПЛНД *	Площа, га			Показники аналізу							
		ПЛНД	Плюсові насадження	ЛНП	Заготовлено з ПЛНБ, кг		Всього перевірено насіння, кг.					питома вага насіння, зібраного з об'єктів ПЛНБ від загальної маси перевіреного насіння даного виду, %
					покрашене	нормальне	сортове	покрашене	нормальне	разом		
Дуб звичайний	400-700	1115,5	530,3	43,4	500	67053	-	500	81691	82191	82,2	

Дуб північний	400-700	32,2	-	-	-	1510	-	1510	7584	9094	16,6
Горіх чорний	600-800	18,2	-	-	-	9500	-	-	9500	29525	32,2
Липа широколиста	80-160	0,4	-	-	-	12	-	-	12	124	9,7
Каштан їстівний	400-700	2,1	-	-	-	20	-	-	20	20	100

За даними табл. 4.1 Лісове насінництво /Дебреньюк Ю.М., Калінін М. І., Гузь М.М, Шаблій І. В. - Львів: 1998. - С. 135.

Як видно, потенціал бази ПЛНБ для збору насіння по дубу звичайному та горіху чорному використовується задовільно, а по інших породах, в незначній мірі, що потребує зміни концепції та практики її формування, а в подальшому використання.

РОЗДІЛ 7. ЗАГАЛЬНІ ВИСНОВКИ ТА РЕКОМЕНДАЦІЇ

7.1. Ефективність використання лісових генетичних ресурсів та створення на їх основі селекційно-насінницької бази в регіоні на даний час є на відповідному рівні та забезпечується науковим супроводом за підтримки ДП «Вінницька ЛНДС». На окремих клонових та родинних плантаціях проводяться регулярні спостереження за процесами цвітіння, формування зав'язей та плодоношення; проводяться періодичні роботи стосовно оцінки стану та селекційної структури лісових генетичних резерватів, плюсових насаджень, плюсових дерев та інших об'єктів ПЛНБ.

7.2 У результаті інвентаризації плюсових дерев встановлено, що більшість із них відібрано в умовах Д₃ (близько 80%), Д₄ (10%) та С₄ (10%). В основному вони відповідають критеріям відбору за ознаками продуктивності та якості. Основними чинниками зниження ефективності відбору є незадовільний стан та низькі селекційні показники. Переважаючим типом кори дуба звичайного є переважно гребінчастий та гребінчасто-борозенчастий.

7.3 Значна частина лісових генетичних резерватів та плюсових насаджень є роздрібненими, площа яких є недостатньою для успішного збереження та розширеного відтворення популяцій. Деревостани характеризуються погіршенням стану та селекційної структури. Втрата функціональної придатності цих об'єктів зумовлена зниженням частки основної лісотвірної породи, зрідженням лісостанів, погіршенням стану дерев, низькою селекційною оцінкою. Представництво об'єктів збереження генофонду лісових деревних порід *in situ* відображає лише близько 25% типологічного різноманіття регіону.

7.4 Клонові плантації дуба звичайного в умовах Вінниччини характеризуються зниженням репродуктивної здатності. Вища інтенсивність цвітіння та утворення зав'язі була у проміжних та пізніх фенологічних форм (2,0-2,1 бали), які відрізняються синхронним цвітінням, утворенням зав'язей та плодоношенням.

7.5 За проведеним комплексним аналізом представництво генотипів відібраних плюсових дерев на об'єктах ПЛНБ (клонових, родинних плантаціях, випробних культурах) становить близько 30%. Це вимагає додаткового створення мережі випробних культур основних лісотвірних порід із врахуванням умов середовища. Зазначені заходи щодо створення випробних культур слід приурочити до періодів масового плодоношення.

7.6 При формуванні об'єктів постійної лісонасінневої бази лісогосподарських підприємств потрібно враховувати показники продуктивності, репродуктивної здатності та екологічної стійкості деревних видів. Тестування плюсових дерев необхідно проводити у декілька етапів у розрізі широкого діапазону умов середовища із врахуванням показників продуктивності (перевищення контролю) та екологічної стійкості на основі екологічної моделі «генотип – середовище».

7.7 Планування селекційно-насінницької справи за підсумками оцінки ПЛНБ на підставі результатів інвентаризаційних робіт та з врахуванням тенденцій ведення лісового господарства в напрямку пріоритетності екозбалансованого розвитку, потребує більш активного впровадження популяційного підходу у селекції, першим кроком у якому є відбір плюсових насаджень та відповідно плюсових і загалом кращих нормальних насінних дерев з систематичним плодоношенням для створення популяційних плантацій. З цього приводу передусім доцільно розглянути не атестовані насінні плантації минулих років та інші науково-дослідні об'єкти.

7.8 На підставі даних інвентаризації, відповідних досліджень, тенденцій розвитку лісового насінництва та оцінки стану ПЛНБ є доцільність сформулювати науково-обґрунтовану пропозицію використання ПЛНБ (динаміка у додатку 1*), яку розглянути на засіданні постійно діючої комісії з атестації та виключення об'єктів ПЛНБ при ОУЛМГ. Цією пропозицією доцільно враховувати планові показники Держлісагентства (накази Держкомлісгоспу України від 26.02.2010 № 47 та від 04.08.2016 № 305) по створенню об'єктів ПЛНБ та перспективи популяційної стратегії лісовідновлення, розробка та прийняття якої є актуальною для Вінницької області.

Динаміка показників розвитку лісонасінневої справи за матеріалами інвентаризації*

Захід для виконання програми	Ялина звичайна	Дуб скельний	Дуб звичайний	Горіх чорний	Інші листяні	Псевдотсуга Мензіса	Модрина європейська	Сосна звичайна	Сосна Паласа	Інші хвойні	Дуб північний	Разом
Планові показники Програми 2010-2015 р.р.												
Відбір та атестація плюсових дерев, шт.	0		30			0	0	0	0			30
Відбір та атестація ПЛНД, га	15		0			0	0	0	0			15
Створення та атестація ЛНП	0		50			5	10	0	0			65
Планові показники Програми 2016-2020 р.р. не було доведено .												
Відбір та атестація плюсових дерев, шт.	0		0			0	0	0	0			0
Відбір та атестація ПЛНД, га	0		0			0	0	0	0			0
Створення та атестація ЛНП	0		0			0	0	0	0			0
Наявність об'єктів ПЛНБ за підсумками інвентаризації												
Плюсові дерева, шт.	2		126				5					133
ПЛНД, га		32	1115,5	18,2	2,8		2	4	16	2,5	32,2	1225,2
ЛНП, га			52,6				4	1,5		5,0		63,1
ЛПР, га			1286									1286
ПН, га			530,3									530,3

* Планові показники розвитку лісонасінневої справи на перспективу (до 2030 року) потребують додаткового обґрунтування та аргументації на підставі підготовки популяційної стратегії лісовідновлення для Вінницької області.

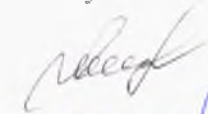
Матеріали для пояснювальної записки підготували:

Начальник відділу
лісового господарства

Заступник директора
ДП «Вінницька ЛНДС»

Начальник
ВП «Вінницька ЛНЛ»

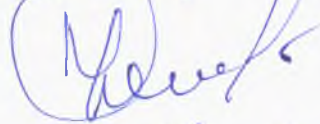
Провідний інженер
ВП «Вінницька ЛНЛ»

I.V.Мельник

I.S.Нейко

З.М.Юрків

А.Л.Маланчук